

6. Пан-европска Green Belt конференција, 2012. године

Европски зелени појас Границе раздвајају, природа спаја!

Дуж некадашње „гвоздене завесе“, која је готово 40 година делила европски континент на источни и западни део, развијена је јединствена еколошка мрежа и живи меморијални предео. Депопулација граничне зоне између источног и западног блока омогућила је природи несметан развој дуж више од 12500 километара, од Баренцовог мора на руско - норвешкој граници, преко балтичке обале, централне Европе и Балкана, Јадранског и Јонског па све до Црног мора. Несвесно, некада подељена Европа омогућила је очување и развој вредних станишта. Гранична област представљала је уточиште многих угрожених врста. Већ током 1970-их година, заштитари из разних делова Европе скретали су пажњу на бујност природе и неометано кретање животиња у дивљини.

Покретање Иницијативе Европског зеленог појаса 2003. године остварено је спајањем различитих регионалних иницијатива у једну европску иницијативу. Данас Зелени појас повезује 24 земље, окосница је Пан-европске еколошке мреже и представља значајан допринос европској „зеленој инфраструктури“. Символ је прекограничне сарадње и заједничког европског природног и културног наслеђа. Изузетан значај еколошког коридора је очигледан: 40 националних паркова и преко 3200 заштићених подручја налази се управо дуж Европског зеленог појаса у оквиру 50 километара дуге заштитне зоне (buffer zone) са обе стране. Зелени појас обухвата скоро све европске био-географске регионе.

Печат Гвоздене завесе
Велики дукат на некадашњем Границном Торфу

Информације о Европском зеленом појасу могу се добити од:

Регионални координатори

Феноскандинавски зелени појас
Baltic Fund for Nature
bfn@bfn.org.ru • www.bfn.org.ru

Норвешка
Bjørn Arne Næss, Miljødirektoratet
bjorn.arne.nass@miljodir.no

Финска
Tapio Lindholm, Syke
Tapio.lindholm@ymparisto.fi

S Y K E

Аимо Саано, Metsähallitus
aimo.saano@metsa.fi

Балтички зелени појас
BUND Mecklenburg-Western Pomerania
coordinator@balticgreenbelt.de
www.balticgreenbelt.de

Централноевропски зелени појас
BUND Project Office Green Belt
greenbelt@bund-naturschutz.de
www.gruenesband.info

Балкански зелени појас
EuroNatur
greenbelt@euronatur.org • www.euronatur.org

Подржано од стране Немачке савезне агенције за заштиту природе (BfN) / Немачко савезно министарство животне средине, заштите природе и нуклеарне безбедности
www.bfn.de

Прво издање, 2013. година • Штампано на 100% рециклираном папиру

HGS5 gmbh, Fürth/Germany • www.hgs5.net
Z. Brajanoski, J. Flachs, F. Henkel, E. Körner, J. Peltomäki, Macedonian Ecological Society, Museum Mödlareuth/A. Schaffner, H. Schlumprecht, J. Schmiedel, W. Sollberger, Ch. Übl, W. Willner.

euronatur

Дизајн
Фотографије

Печат

European Green Belt

Европски зелени појас

Границе раздвајају, природа спаја!

Обала Балтичког мора

Lilium albanicum, Македонија-Албанија

Европски Зелени појас у организационом смислу обухвата четири региона: **Феноскандинавски, Балтички, Централноевропски и Балкански.** Управљање врши координациона група уз помоћ чланова из свих региона. Сваким регионом управља регионални координатор, а у свакој земљи ову функцију обављају за то именована лица на националном нивоу.

Феноскандинавски зелени појас – милион хектара дуг ланац резервата природе

Феноскандинавски зелени појас се протеже 1350 километара дуж граница Норвешке, Русије и Финске, од Баренцовог до Балтичког мора. То је појас дивљине. У његовом северном делу доминирају лишајеви, маховине и патуљасте жбунови. Централни и јужни део састоји се од непрегледних четинарских тајги. Ове шуме представљају сигурно уточиште крупних сисара, као што су мрки медвед и лос. Небројена мочварна подручја, ритови и језера пејзаж чине још сликовитијим. Ту су и станишта многих ретких врста, као што су финска национална птица и жутокљуни лабуд (*Cygnus cygnus*). Меморандум о разумевању по питању сарадње у развоју Феноскандинавског зеленог појаса потписали су у фебруару 2010. године министри у области заштите животне средине три земље. Тиме је омогућена еколошки, економски и друштвено одржива прекогранична сарадња.

Балтички зелени појас – приморски појас

Балтички зелени појас протеже се дуж обале Балтичког мора. Разноврсна морска подводна станишта и шаролик обалски појас са пространим динама, дугим плажама, импресивним литицама

Речна видра

Рис

и скривеним лагунама јединствени су за овај део Европског зеленог појаса. Велике области кориштене у војне сврхе представљале су резервате за милионе птица селица и многе морске животиње као што су балтичка сива фока (*Halichoerus grypus*) и прстенаста фока (*Phoca hispida*). Међутим, од почетка деведесетих година прошлог века, обале су изложене снажним утицајима индустријског развоја и експлоатације. Очување вредних природних и историјских добара овог атрактивног и веома популарног предела представља главни изазов за Зелени појас.

Централноевропски зелени појас - разноврсност пејзажа

Централноевропски зелени појас обухвата мноштво култивисаних предела, од којих се један део интензивно користи у пољопривредне сврхе. Овај појас протеже се преко Чешког планинског масива који обухвата шумовите прекограничне националне паркове попут Баварске шуме/ Шумава, пратећи готово природне токове река, као што су оне у плавним подручјима Муре и Драве. Даље просеца простране планинске масиве Караванки и Јулијских Алпа, и завршава у Јадранском мору. Захваљујући подршци суседних држава на регионалном и националном нивоу и финансирању од стране ЕУ, управљачи подручја дуж Зеленог појаса спроводе два мултинационална пројекта. Главни циљеви су заштита Зеленог појаса као еколошког коридора и меморијалног предела, развој прекограничне сарадње и подстицање одрживог регионалног развоја.

Европски Зелени Појас
Меморандум о Зеленом Појасу "Malsch/Maise" Аустрија

Гаталиника

Балкански зелени појас – планински појас

Најјужнији део Европског зеленог појаса је у жижи интересовања као уточиште биодиверзитета и ендемизма. Највећим делом на подручју планинских венаца Балканског полуострва, овај појас формира изузетно хетероген мозаик природних предела, укључујући нетакнуте планинске екосистеме, шуме и степска станишта, као и језера и обалска подручја. Поред специфичних култивисаних предела, у овом појасу је присутно мноштво угрожених биљних и животињских врста.

Тако се, дуж границе између Бугарске и Турске, изнад заобљених брда Сакар планине може видети орао крсташ како лебди у висинама, док се у густим шумама удаљених граничних области скривају опрезне животиње као што је балкански рис.

Европски зелени појас Србије – од непрегледних равница до неприступачних планинских предела

У склопу Балканског зеленог појаса издвојено је 11 заштићених подручја у Србији међу којима су: два национална парка - ЂЕРДАП (ИВА, ИРА, РВА) и ШАР ПЛАНИНА (ИВА, ИРА, РВА), пет специјалних резервата природе - ГОРЊЕ ПОДУНАВЉЕ (Ramsar Site, ИВА, ИРА, РВА), ЛУДАШКО ЈЕЗЕРО (Ramsar Site, ИВА, ИРА), СЕЛЕВЕЊСКЕ ПУСТАРЕ (ИВА, ИРА), ПАШЊАЦИ ВЕЛИКЕ ДРОПЉЕ (ИВА, ИРА) и ДЕЛИБЛАТСКА ПЕШЧАРА (ИВА, ИРА), два предела изузетних одлика - СУБОТИЧКА ПЕШЧАРА (ИВА, ИРА) и ВРШАЧКЕ ПЛАНИНЕ (ИВА, ИРА), један парк природе – СТАРА ПЛАНИНА (ИВА, ИРА, РВА) и један будући национални парк – ПРОКЛЕТИЈЕ (ИВА, ИРА, РВА). Сва наведена заштићена подручја уврштена су у ЕМЕРАЛД мрежу.